

بسم الله الرحمن الرحيم

جایگاه جوانان و جوان‌گرایی در پیشبرد اهداف انقلاب اسلامی با تأکید بر

بیانیه گام دوم انقلاب

مولود اسفندیاری^۱

چکیده

انقلاب اسلامی در حالی قدم به دهه پنجم حیات خود نهاده که مقام عظمی ولایت امام خامنه‌ای در بیانیه‌ای تحت عنوان بیانیه گام دوم انقلاب به تبیین اهداف انقلاب اسلامی در مرحله دوم حیات خویش پرداختند که ضمن شمردن دستاوردهای این انقلاب در چهل سال اخیر به بررسی نقاط ضعف و قوت پرداختند. مخاطب اصلی این بیانیه موتوران پیشران کشور، یعنی جوانانی هستند که باید به تبیین جایگاه و نقش آنان در پیشبرد اهداف انقلاب اسلامی پرداخته شود. هدف پژوهش حاضر تعیین جایگاه جوان‌گرایی در پیشبرد اهداف انقلاب اسلامی است. روش پردازش داده‌ها تحلیلی توصیفی و با ابزار کتابخانه‌ای اسنادی است. نتایج حاصله، بیانگر آن است که انقلاب اسلامی، پویایی خود را در گرو مسئولیت دادن به فرزندان انقلابی این مرز و بوم و بیان اهمیت جایگاه آنان می‌داند؛ علت این امر هم جز این نیست که این انقلاب ماهیت ارزشی و فرهنگی و معنوی دارد و جوانان همچنان پرچم‌دار آرمان‌های انقلابی هستند و چرخش نسل‌ها، مانع از ادامه مسیر این انقلاب نخواهد شد؛ زیرا که هدف اصلی و نهایی این انقلاب، تحقق تمدن نوین اسلامی است و باید پرچم این انقلاب به صاحب اصلی آن، حجت‌الحسن علیه السلام تقدیم شود.

کلید واژه‌ها: انقلاب اسلامی، بیانیه گام دوم انقلاب، جوانان، جوان‌گرایی.

۱ سطح ۲، حوزه فاطمیه (سلام الله علیها)، قزوین.

مقدمه

جشن چهل سالگی پیروزی انقلاب اسلامی در سال ۹۷ نقطه عطفی شد برای به اثبات رسانیدن رشد نهال خسته انقلاب در میان طوفان های سهمگین منطقه ای و خاورمیانه و در نگاه گسترده تر شاخصی نو و متفاوت برای نمو نوع جدیدی از انقلاب در جهان کنونی گردید، انقلابی که پشتوانه آن مردم و اهداف متعالی آن الهی است. همچنین قسمتی از اهداف این نظام و انقلاب مقدس به ثمر نهشته و الگویی برای مظلومین و ستم دیدگان جهان گردید تا به آنها نشان دهد که استقامت در برابر ظلم می تواند کمر خصم را کج نموده و سایه منحوس آن را از سر بردارد و نیز عامل رعب و وحشتی شد برای دشمنان آن.

بدون شک نظامی که در برابر استکبار جهانی قدم علم کرده و یک تنه در مقابل آنها و در تمامی جنگ های نابرابری که تاکنون صورت گرفته استوار ایستاده، می تواند در جنگ ناعادلانه و تحریم های اقتصادی اخیر نیز، ابتکار عمل نشان داده و به بازسازی خود بپردازد و حاضر به عقب نشینی قدمی در این جنگ نخواهد بود.

بر طبق نظریه «ترمیدور یا چرخش دوری انقلاب ها» ی کرین برینتون^۱ که یک نظریه پرداز اروپایی است، وی معتقد است که «هر انقلابی پس از مدت زمانی در مسیر حرکت به سوی مقصد خویش، دچار انحراف گشته و در نهایت به ارزش ها و باور های سابق خود باز خواهد گشت» و این تغییر جهت را جبری و حتمی می داند.

دشمنان نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران که با این باور خام در خیالات خویش به سر می بردند، نیز منتظر به ثمر نشستن نقشه های شوم خود بوده و فروپاشی این نظام را هر لحظه، لحظه شماری می کردند.

بنابراین رهبر این نظام مقدس مردمی و انقلابی حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای (اعلی الله مقامه) که مهندسی فکری و ذهنی هدایت گام دوم این انقلاب را چیش نموده و اهداف و مقاصد آن را از تعالیم الهی و انبیاء و جانشینان به حق ایشان برگرفته است، در این برهه حساس زمانی و تاریخی و با وجود این خطرات در شرایط فعلی و با نگاه و بصیرتی دقیق به آینده افق این انقلاب،

۱ کرین برینتون، کالبد شکافی چهار انقلاب، ص ۳۵.

بیانیه ای را تحت عنوان «بیانیه گام دوم انقلاب» صادر نمودند. مخاطب اصلی و ویژه آن، محرکان پیشران چرخ دنده‌های این انقلاب و این حرکت عظیم، یعنی جوانان مومنی هستند که توجه به این نکته خاص، اهمیت و ضرورت این بیانیه را در نگاه‌ها و ذهن‌ها برجسته می‌کند. جوانانی که طعم شیرین رهایی از ظلم و استکبار و انقلاب را نچشیدند، اما در درون خود پایبند به این نظام و انقلاب اند؛ چراکه علت این امر، معنوی و ارزشی بودن و الهی بودن ماهیت این حرکت عظیم و اهداف آن است. این جوانان هستند که پرچم دار آرمان‌های عظیم این انقلاب هستند و چرخش نسل‌ها مانعی برای ادامه این مسیر عظیم نخواهد شد. بدین سبب بررسی جایگاه و نقش جوانان انقلاب اسلامی در پیشبرد اهداف آن و حرکت به سمت جلوی این نظام تعیین کننده آینده این راه و چگونگی سرنوشت آن دارد؛ جوانانی که بدون هیچ اغراقی، باید بگوییم ستارگان درخشانی هستند که آسمان آینده کشور را نور باران خواهند کرد.

در این میان و در رابطه با موضوع این نوشتار، آثاری به زیور طبع آراسته گردیده است؛ آثاری نظیر:

(۱) کتاب «گام دوم انقلاب شکوهمند اسلامی (خودسازی، جامعه پردازی و تمدن سازی)» علی خورزوقی چاپ شده سال ۱۳۹۹ش که به بیان شاکله کلی بیانیه گام دوم انقلاب و این که آیا این بیانیه شاخه‌ای از شجره طوبه اسلام ناب محمدی است یا نه؟ و مباحثی دیگر نظیر ویژگی‌های تمدن اسلامی و اهمیت خودسازی انقلابی و تحلیل و بررسی اهداف نام برده شده در بیانیه گام دوم انقلاب می‌پردازد.

(۲) کتاب «صعود چهل ساله، مروری بر دستاوردهای چهل ساله انقلاب اسلامی بر اساس آمارهای بین‌المللی»، آقایان سید محمد حسین راجی و سید محمد رضا خاتمی انتشار یافته در سال ۱۳۹۷ش، با استفاده از منابع آماری پذیرفته در نزد جامعه بین‌الملل، کارنامه چهل ساله انقلاب اسلامی را با کارنامه رژیم گذشته و کارنامه کشورهای دیگر دنیا، به ویژه کشورهای به ظاهر توسعه یافته مقایسه نموده تا نادرستی تصویری که رسانه‌های بین‌المللی در جنگ روانی علیه انقلاب اسلامی ایران ساخته و پرداخته اند، بیش از پیش آشکار نماید.

(۳) مقاله «جوان‌گرایی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی با تکیه بر مبانی قرآنی و روائی» علی بدری به بررسی این موضوع در کتاب و سنت پرداخته است.

وجه تمایز این نوشتار با موارد پیشین این است که در مورد جایگاه جوان‌گرایی در پیشبرد اهداف انقلاب جز موارد اندکی کمتر سخن به میان آمده و به صورت مروری و گذرا به آن اشاره شده است اما این تحقیق در صدد توضیح نسبتاً مفصلی در بیان اهمیت و ضرورت این مسئله می باشد. به نظر می‌رسد با دقت در متن بیانیه و تحلیل دقیق و موشکافانه هر یک از مؤلفه‌ها و کلید واژه‌هایی که به عنوان اهداف انقلاب اسلامی برشمرده شده است، می‌تواند از ضرورت‌های جوان‌گرایی و تبیین جایگاه آنها در پیشبرد این اهداف باشد. سوال اصلی این نوشتار عبارت است از اینکه: جایگاه جوان‌گرایی و نقش آنان در پیشبرد اهداف انقلاب اسلامی و با تکیه بر بیانات مقام معظم رهبری چه می‌باشد؟ نتایج حاصل از این پژوهش بیانگر آن است که با روی کار آمدن جوان در مقامات حساس و رسمی کشور و با دادن مسئولیتهای خطیر به آنان نیروهای فاسد و ناکارآمد خود به خود از چرخش پیشرفت انقلاب و مسند مسئولیت خارج شده و انقلاب سریع‌تر به سر منزل اصلی خود یعنی رساندن پرچم و علم این انقلاب به دست صاحب اصلی آن حضرت صاحب‌الزمان حجه بن الحسن العسکری علیه السلام خواهد رسید.

۱- مفهوم شناسی

۱-۱- انقلاب در لغت

انقلاب در لغت از قلب به معنای «برگشتگی، تغییر و تبدیل و تحول و تغییر ماهیت»^۱ می‌باشد، در جایی دیگر چنین معنا شده است: «برگشتن از حالی به حالی، دیگرگون شدن، واگردیدن، برگشتن، شورش، بی‌آرامی، شورش عده‌ای برای واژگون کردن حکومت موجود و ایجاد حکومتی نو. شورش دل، انقلاب در عناصر به معنی تبدیل از صورتی به صورت دیگر است و آن همان کون و فساد است؛ ج. انقلابات»^۲

واژه انقلاب در قرآن نیز آمده است اما نه با محتوا و بار سیاسی. آنجا که می‌فرماید: «أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ وَ مَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئاً»^۳: «آیا اگر پیامبر بمیرد و یا کشته شود به دین اجداد خود بر می‌گردید؟ کسی که به آن برگردد به خداوند هیچ ضرری نمی‌رساند.» و «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا يُرْدُّوكُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ»^۴: «ای مؤمنین در صورتی که از کفار پیروی کنید شما را به دین اجدادتان باز می‌گردانند، پس بازگشتی زیان‌بار خواهید داشت».

۱-۲- انقلاب در اصطلاح

اما در معنی اصطلاحی، دارای کاربرد فراوان و تعابیر و تعریف‌های مختلفی است. تقریباً بیشتر علوم، از آن استفاده کرده و هر کدام، تعبیر و تعریف خاصی از آن ارائه داده‌اند؛ مثلاً گاهی در علوم سیاسی، به تحولاتی مانند کودتا، رفرم و شورش، انقلاب گفته‌اند. مفهوم انقلاب مانند بسیاری از پدیده‌های اجتماعی دیگر دارای تعریف واحد و متفق میان همه نیست. شاید به تعداد اندیشمندانی که درباره آن به بحث پرداخته‌اند، از انقلاب تعریف ارائه شده است. تعاریفی که از انقلاب ارائه شده است را می‌توان در ۳ دسته جای داد:

۱ دهخدا، لغت نامه دهخدا، ذیل ماده انقلاب.

۲ معین، فرهنگ نامه فارسی، ص ۲۰۸ - ۲۰۹.

۳ آل عمران: ۱۴۴.

۴ همان: ۱۴۹.

حراست کنید و آن را هرچه بیشتر به آرمان بزرگش که ایجاد تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید ولایت عظمی (ارواح‌نفاذ) است، نزدیک کنید. برای برداشتن گام‌های استوار در آینده، باید گذشته را درست شناخت و از تجربه‌ها درس گرفت؛ اگر از این راهبرد غفلت شود، دروغ‌ها به جای حقیقت خواهند نشست و آینده مورد تهدیدهای ناشناخته قرار خواهد گرفت. دشمنان انقلاب با انگیزه‌های قوی، تحریف و دروغ‌پردازی درباره گذشته و حتی زمان حال را دنبال می‌کنند و از پول و همه ابزارها برای آن بهره می‌گیرند. رهزنان فکر و عقیده و آگاهی بسپارند؛ حقیقت را از دشمن و پیاده نظامش نمی‌توان شنید».^۱

اما راه طی شده فقط قطعه‌ای از مسیر افتخارآمیز به سوی آرمان‌های بلند نظام جمهوری اسلامی است. دنباله این مسیر که به گمان زیاد، به دشواری گذشته‌ها نیست، باید با همت و هشیاری و سرعت عمل و ابتکار شما جوانان طی شود. مدیران جوان، کارگزاران جوان، اندیشمندان جوان، فعالان جوان، در همه میدان‌های سیاسی و اقتصادی و فرهنگی و بین‌المللی و نیز در عرصه‌های دین و اخلاق و معنویت و عدالت، باید شانه‌های خود را به زیر بار مسئولیت دهند، از تجربه‌ها و عبرت‌های گذشته بهره‌گیرند، نگاه انقلابی و روحیه انقلابی و عمل جهادی را به کار بندند و ایران عزیز را الگوی کامل نظام پیشرفته اسلامی بسازند.

نتیجه گیری

نتایج به دست آمده در ضمن این تحقیق بدین قرار است:

۱- یکی از اهداف به دست آمده توسط انقلاب اسلامی استقلال است که در تمامی انواع آن یعنی استقلال (نظامی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی) جوانان توانسته‌اند با استفاده از قدرت و نیروی جوانی خود آن را تقویت نموده و در تمامی راستای این هدف مصون و قدرتمند گردند.

۲- در راستای دیگر اهداف انقلاب اسلامی یعنی عدالت اجتماعی و مبارزه با فساد، این مبارزه نیازمند انسان‌هایی با ایمان و جهادگر، و منیع الطبع و با دستانی پاک و دل‌هایی نورانی است. این مبارزه بخش اثرگذاری است از تلاش همه جانبه‌ای که نظام جمهوری اسلامی باید در راه استقرار عدالت به کار برد که به فرموده رهبر انقلاب سید علی خامنه‌ای به دست جوانان مومن و متعدد انقلابی امکان‌پذیر است.

۳- یکی دیگر از اهداف انقلاب اسلامی ایران حساسیت نسبت به مرز بندی با رقیبان و دشمنان است. بی‌شک جایگاه جوانان و جوان‌گرایی آنان در این میدان به وضوح بارز و آشکار می‌گردد. با جوان‌گرایی نمودن مرزبانان و حساسیت نشان دادن نسبت به پایبندی به اصول خود نسبت به آرمان‌های مهم کشور باعث تحکیم مرز بین رقبا و دفاع در برابر دشمنان است که توسط جوانان و جوان‌گرایی این هدف بهتر متحقق خواهد شد.

۴- از دیگر اهداف انقلاب اسلامی که در بیانیه گام دوم انقلاب بدان اشاره شده است عزت‌مداری و اقتدار در تمامی سطوح و مناطق ارضی و منطقه‌ای است. سید علی خامنه‌ای در رابطه با پیشبرد این هدف و جوان‌گرایی در آن متذکر شدند که در منطقه، جمهوری اسلامی - یعنی همین شما جوان‌ها- توانستید آمریکای مستکبر را به زانو دریاورید و شکست بدهید. تمام تلاش‌هایی که می‌کردند و نقشه‌هایی که کشیده بودند برای این بود که این منطقه را از تفکر انقلابی و اسلامی دور کنند؛ هدف همه این‌ها در واقع همین بود که این تفکر انقلابی را، تفکر مقاومت را که گسترش پیدا کرده در منطقه، این تفکر را از بین ببرند و دفن کنند، ولی به عکس شد! ماجرای که در سوریه و عراق به وجود آمد، غده‌ی سرطانی‌ای که دشمنان به وجود آورده بودند برای اینکه بتوانند در این

منطقه حادثه‌ای را علیه جریان مقاومت ایجاد کنند، این غده را توانستید دفع کنید، توانستید منهدم کنید؛ جوان‌ها توانستند؛ همین جوان‌های مؤمن.

۵- از دیگر اهداف مقدس نظام جمهوری اسلامی ایران پیشرفت در راستای علم و دانش و فناوری در سطح جهان است. تمامی دستاوردهای به دست آمده حاصل تلاشهای شبانه روزی جوانان و اعتماد به آنها است که توسط جمهوری اسلامی بدان‌ها داده شده و با استفاده از نیروی جوانی و جوانگرایی این هدف نیز بهبود و پیشرفت خاص خود را داشته است. به عبارت دیگر

تمامی ثمراتی که تاکنون در زمینه علمی کشور شاهد آن بوده و هستیم همه و همه به دست مردمان پاک و دلیر این سرزمین به ویژه جوان مومن و متعهد و هوشیاری است که با وجود همه سختی‌ها اتفاق افتاده و در پیش رو استوار ایستادند و قله‌های افتخار را در آماج سختی‌ها و بلاها و بلاها فتح نمودند، به گونه‌ای که از زبان تمام دوستان و رقیبان و دشمنان این اعتراف مشخص است.

۶- هدف دیگر انقلاب اسلامی مبحث معنویت و اخلاق است. معنویت مهمترین وجه تمایز بین نظام اسلامی و حکومت پهلوی است؛ به گونه‌ای که هدف اصلی حکام پهلوی مبارزه با دین و دین‌داری بود؛ ولی در مقابل، هدف اصلی نظام جمهوری اسلامی ترویج اسلام ناب محمدی است عیار معنویت و اخلاق را در فضای عمومی جامعه به گونه‌ای چشم‌گیر بعد از انقلاب افزایش پیدا نمود. مجاهدت‌های جوانان در میدان‌های سخت از جمله دفاع مقدس، با ذکر و دعا و روحیه برادری و ایثار همراه شد و ماجراهای صدر اسلام را زنده و نمایان در برابر چشم همه نهاد.

فهرست منابع و مآخذ

- ۱) انجمن جهانی فولاد، رتبه بندی صادرکنندگان فولاد در جهان.
- ۲) بانک جهانی، شاخص تولید مواد غذایی در ایران.
- ۳) بانک جهانی، صادرات ایران در صنایع متوسط و پیشرفته در تکنولوژی.
- ۴) بیل، جیمز، **عقاب و شیر** (مترجم: مهوش غلامی)، تهران: شهرآب، چاپ اول، ۱۳۷۱ ش.
- ۵) پایگاه استنادی اسکوپوس: www.scopus.com
- ۶) دمارانش، آکساندر دو، **جنگ جهانی چهارم: دیپلماسی و جاسوسی در عصر خشونت**، (مترجم: سهیلا کیانتاژ) تهران: اطلاعات، چاپ هشتم، ۱۳۹۴ ش.
- ۷) دهخدا، علی اکبر، **لغت نامه دهخدا**، تهران: موسسه انتشارات، چاپ دوم، ۱۳۷۷ ش.
- ۸) راجی، سید محمد حسین؛ خاتمی، سید محمد رضا، **صعود چهل ساله؛ مروری بر دستاوردهای چهل ساله انقلاب اسلامی بر اساس آمارهای بین المللی**، مشهد: آستان قدس رضوی؛ معاونت تبلیغات اسلامی، چاپ اول، ۱۳۹۷ ش.
- ۹) رجبی، محمد حسن، **زندگینامه سیاسی امام خمینی (ره)**، تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، چاپ پنجم، ۱۳۷۷ ش.
- ۱۰) سازمان بین المللی تولید کنندگان وسایل نقلیه موتوری.
- ۱۱) سایت باشگاه خبرنگاران جوان: www.yjc.news
- ۱۲) سلیمان پور، علی و امیر اکبری، امیر، «**روابط خارجی ایران و آمریکا در آستانه انقلاب اسلامی**»، فصلنامه علمی پژوهشی پژوهش نامه تاریخ، س ۱۱، ش ۴۲، بهار ۱۳۹۵ ش.
- ۱۳) صفار، محمد جواد، **حقوق اساسی: آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران بعد از اصلاحات**، تهران: چاپ سی و هفتم، ۱۳۹۳ ش.
- ۱۴) طاهری، حبیب الله، **انقلاب و ریشه ها**، قم: سازمان تبلیغات اسلامی، چاپ هفتم، ۱۳۷۷ ش.
- ۱۵) عارفخانی، احمد، **اندیشه های سیاسی مقام معظم رهبری**، قم: دفتر عقل؛ مرکز پژوهش های صدا و سیما، چاپ اول، ۱۳۸۷ ش.
- ۱۶) علی بابایی، غلامرضا، **فرهنگ علوم سیاسی**، تهران: ویس، چاپ اول، ۱۳۶۷ ش.

- ۱۷) عمید زنجانی، عباسعلی، *انقلاب اسلامی و ریشه‌های آن*، تهران: طوبی، چاپ پانزدهم، ۱۳۸۴ ش.
- ۱۸) کرین برینتون، کلارنس، *کالبد شکافی چهار انقلاب*، تهران، زریاب، چاپ اول، ۱۳۸۲ ش.
- ۱۹) لدین، مایکل و لوئیس، ویلیام، *کارت‌ر و سقوط شاه*، (مترجم: ناصر ایرانی)، تهران: امیر کبیر، چاپ سوم، ۱۳۶۳ ش.
- ۲۰) محمدی، منوچهر، *تحلیلی بر انقلاب اسلامی*، تهران: موسسه انتشارات امیر کبیر، چاپ بیست و یک، ۱۳۹۷ ش.
- ۲۱) مرکز آمار آمریکا، رتبه بندی کشورهای دنیا در تولید سیمان.
- ۲۲) مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، *در مکتب جمعه: مجموعه خطبه‌های نماز جمعه تهران*، تهران: طبع و نشر، چاپ اول، ۱۳۷۰ ش.
- ۲۳) مشیر زاده، حمیرا، «*مروری بر نظریه های انقلاب در علوم اجتماعی*»، راهبرد، شماره ۹، ۱۳۷۵ ش.
- ۲۴) معاونت فرهنگی اجتماعی دانشگاه بیرجند، *تحلیل و شناخت مبانی بیانیه گام دوم انقلاب*، چاپ اول، ۱۳۹۷ ش.
- ۲۵) معین، محمد، *فرهنگ معین*، تهران: زرین، چاپ سوم، ۱۳۸۶ ش.
- ۲۶) منصوری، جواد، *آشنایی با انقلاب جمهوری اسلامی*، تهران: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه ها؛ معارف، چاپ اول، ۱۳۸۷ ش.
- ۲۷) موسوی خمینی (ره)، *سید روح الله، صحیفه امام؛ مجموعه آثار*، تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، چاپ پنجم، ۱۳۸۹ ش.

...والسلام علی من اتبع الهدی...